

csücső, kmezt mutat

csücsős népe: 1967.

TART.: CSÖKÖLTI ÉPÍTKEZÉS

LAKÁSKULTÚRA

BURGONYATERVEZÉSI ADATOK

5 lap

Földrajzi mutató; CSÖKÖLTI

Szakmutató: VII, B
X,
XI,

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRRA'S

ATUEVETUE AZ EGYSÉGES LTK. 2057-es TETELE ALÓL

2057

NYELV-ÉS IRÁNYELV-TUDOMÁNYI MÚZEUM KAPCSOLATA

Czököly 1967.

A: Czehei Ferenc kézír.
Gy: Kézírj. f. 101

4 ács /3 legény és a mester szokott résztvenni az építkezésen.

A falrakás a család dolga volt,nők,férflak:családtagok,rokonok végezték.A küső és beső falsározást kímüves végezte.A pallást

és a padlót is a gazdaasszony sározta.A tetőzetet,a ház vázának elkészítését végezték az ácsok.

A mestergerenda a pallásgerendán alul volt régen,tartotta a figerendákat. Mikor téglafalakat építettünk már,akkor a figerendák fölé került a mestergerenda és akkor is tartotta a figerendákat,mivel azok vassal voltak rácsavarozva.

A pincéknek nem vágtak akkora ablakot,mint a lakóházaknak, csak kicsit és falappal tólták be.Nem vélekszem,hogy lakóházakon ilyen lett volna már a mi időnkbe.A falapra szegeztek az elejére egy kis lécet,amivel tólni lehetett

Kemence készítés

III.

Mesteremtől/ács/ Farkas Ferenc-től tanultam a kemencerakást, aki ide való ember volt.

A kemencét mindig férfiak rakták, rendszerint valamelyik hozzáértő családtag. Kiszámították, hány kenyér fér bele, azaz a belső kerületét. Homokkal vagy korpával megtöltötték ezt a belső kerületet puposan, hogy kiadja a belső boltozatot, Tetejét megvizezték, hogy sima legyen a teteje. Rárakták az agyagot, száját utólag vágták ki. A szellőzőluknak betapasztottak két kis botot, amit csak akkor húztak ki, mikor már száradt. Legutóljára a tűzhelet rakták elé. Előbb a száján bedugtak egy kizsedőék és a homokot - így szép sima lett.

Ez a fajta kemencekészítési mód újabb, van egy régiebb fajta készítési mód is, 1910 előtt ezzel az eljárással készült a kemence:

Karókból körberakták a belső boltozatnak szánt nagyságot/akácfa vagy tölgyfa kaarókból elég sűrűen, közeiket fűzfavesszővel fonták át. Így kisé csucsos lett a kemence belső kiképzése. Erre a vázra rakták az agyagot és utóbb kiegészített a belsejéből a fa, de megmaradt a helye, nem volt szép sima a belső felülete a kemencének. Volt olyan, aki utána tapasztotta. Az agyagot szárazon tették rá és közben vizezték kézzel hintették meg vízzel, de mikor már voltak azok a jó kemencekészek ezzel készítették.

Burgonyatermelés
munkaigénye

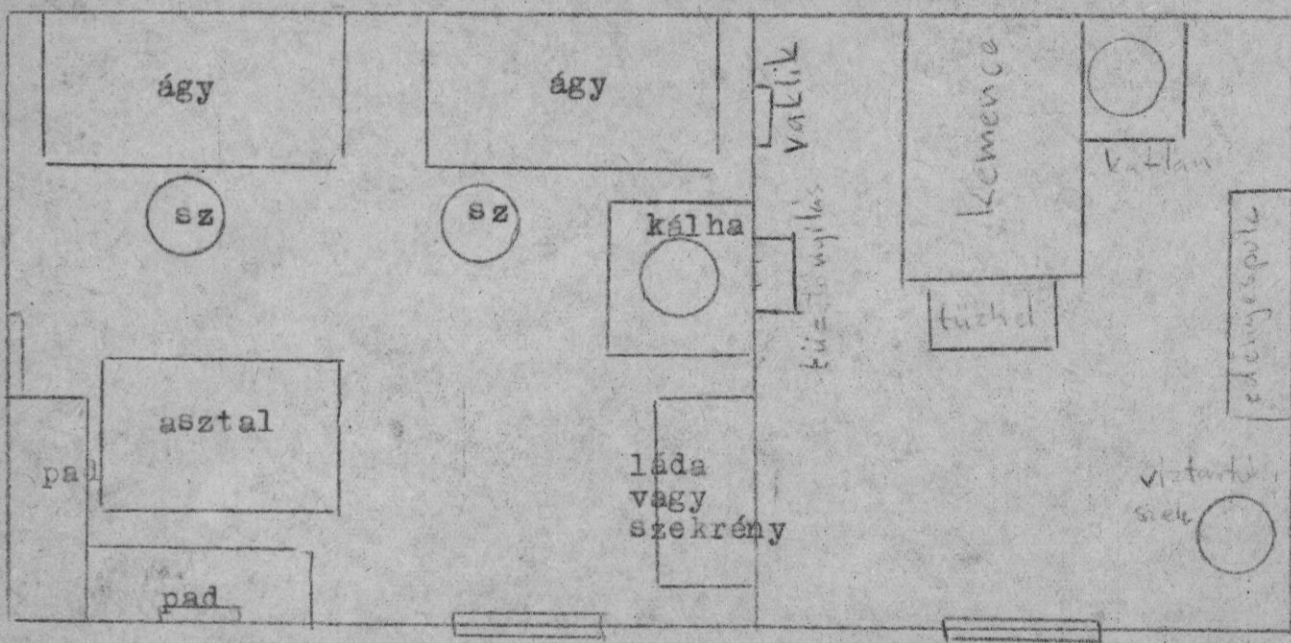
III.

1 holdon a szántás 1napot igényelt, egy fogatot 1 embert.
a vetés, kapálás, töltés, szedés 10 napot igényelt
50 holdas gazda kb 3 katasztert vetett be burgonyával.

V e t ő m a g k i v á l a s z t á s :

Mikor megjött a szezon, kiválogatták, abból tették el a vetni valót és a
abból is adtak el. Volt itt a vevő és Jákóba szállította az állomásra, a
mindjárt fizette. Utóbb hordtuk be Kaposvárra piacra.

Napszámosnak ételt is szoktak itt adni vagy borral pótolták.

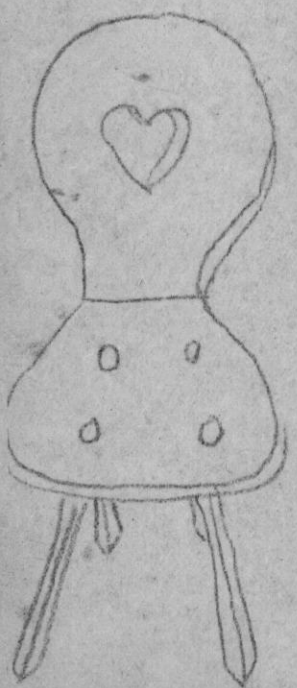

Az ágyak fölé eleivel nem tettek semmit. kb 1900 tól kezdtek szentképet feltenni a katolikusok, a reformátusok pedig Kossuthról, Petőfiről hazafias képeket. Ezeket lestről szokták hozni referások. Láda volt ácsolt meg tulipános is. szekrény ilyen egyfiókos subla volt..

két ablak között tartottak sokszor sifonért, boltban vagy tislerrel csináltták. 1900 előtt nem volt függöny később fehér sifon.

Az asztal mélyfióku volt, a kenyeret ebben tartották abroszba csavarva. Asztalos készítette az asztalokat, széke-

ket. Ezek nem voltak festett butorok, a szék általában nem volt festett, az asztal barnára volt olykor festve. A sarokpad fölé cseréptányérait tettek fehér vörös színűek voltak csillagszerű volt a belső felük és a közepén kis fehér virág volt. A széle is fehér volt, a csillagszerű rész piros. Az ablak fölé a menyezettől egy tenyérmire kerültek pontosan a cseréptányérok 2-3, vagy 3-3. Ezeket hedrebeli mestertől vették. A sarokpadot csökölyl asztalos készítette barnára festette. Az ablakpárkányra futóvirágot/aszparátuszt/ borosüveget kaláslit/üveg pohár/, naptárt tettünk. A konyha közepén hátul a falnál volt a szögletes, elől kissé lekerekített sarku kemence, előtte kis tüzhellel. A szoba felőli oldalon van a falban a vaklik és a szobai kályha tüzelőnyílása.. A vaklikban sőt, paprikát tartottak fa tartóban. A másik oldalon a falnál vízpad, vagy víztartó szék. Ugyanezen a falon volt a polc amelyre a fazekak tálak le voltak borítva. A fazekakat nagyság szerint sorba borogatták le. A tálakat tányérait egymás tetejébe tették és a lenagyobbal leburították. A mestergerenda a pallásgerendán alul volt régen tartotta a figerendákat. Mikor a téglafalakat építették már akkor az ácsok a figerendák fölé tették a mestergerdénű tártya-szal felcsavarták és így az a figerendákat

Burgonyatermelés

III.
1967. szept.

Fajták: "kolompérfajták"

Imporádé: Fehér fajta, igen jó emberi táplálkozásra.

Szereglá: Takarmánykrumpli, bőven termeltük, igen szepora. Jó disznónak, aprójószágnak, jó földben igen sok termett.

Ella: emberi táplálkozásra való

Gülbaba: 20 éve termelik, táplálkozásra jó, állatoknak is.
Somogyi sárga takarmánynak jó, ezt is csak 20 éve termelik.
Kisvárdait se régóta termelik, azt is csak eladásra leginkább.Egyes fajtákat ~~xxx~~ nemesítettek ezért állt elő az a sok fajta.

Vetés: a régi öregek kapával vetették, nem a hóhosszába, hanem keresztbe.

Trágyázás: Bokrára történt marokkal.

Gyelölés: 1901-től már volt "gyelölő" "töttő" és "porhanyoló". Ezeket Szigetvárról, szoktuk először beszerezni, a szigetvári mester szokta Vásárokra is vinni, sokan onnan szerezték be. Segesden is volt kovács aki híres volt erről, nagy körzetben vásároltak és rendeltek meg nála. Szinte ömlesztették a vásárokra. Legtöbb községben később volt olyan kovács, aki nemcsak javítani tudta, hanem a falubélieknek rendelésre készített.

1900 előtt csak saját használatra és jószágnak termeltek burgonyát.

Csökölben először Göncz Jánosnak volt, aki nagypógár vót, utána a többi nagypógár is szerzőtt magának, hamarosan egyik másik ügyesebben gazdálkodó szögényebb pógár is beszörözte magának. 1910 körül már mindenkinek vót gyelölője, töttője és sorozója, akinek fogata vót. Akinek vót, az nap számért kölcsönadta töttőjét és sorozóját másnak, mint a Gönc is.

Szödés: itt csak a szödés járult a nőkre.
15 hold földemből 1 holdat vetettem be kolompérral, 1945 után 2 ölet.

Kereskedők Jákóba szállították, majd a faluban egy zsidó botos is foglalkozott szállítással.

Kapával szödték, azaz "kivágták" kapával és kézzel szödték fel.

Vetés: zsákból férfiak, kosárból abroszbul nők. A zsákból a férfiak többet tudtak vetni, mivel ők általában többet tudtak emelni.

Bérlés: 1915-ben 1920-ban kezdték a pógárok kiadni a burgonyaföldjüket felesbe, harmadosba.

Feles: a gazda felszántotta, adta a vetőmagot, és a hazaszállítást is végeztet, a többit a bérlőnek kellett, a fogatot is meg a szerzőt is 6 adta.

Harmados bérlésnél: a napszámot 6-7 napi napszámért kapta meg a földet harmadosba. A gazda magának 1100-1200 kadrátot tartott meg a többit kiadta.

Egész évben 15 holdnál a gazdának 15-16 napszám is kellett.
5 holdas gazda csak fél-háromnegyed holdat vetett kolompérral.